

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Γ ΤΑΞΗΣ

ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΚΥΡΙΑΚΗ 31 ΜΑΪΟΥ 2020

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Διδαγμένο κείμενο:

Αριστοτέλους, Ηθικά Νικομάχεια (Β3 1-2 και Β6 1-4)

Σημείον δὲ δεῖ ποιεῖσθαι τῶν ἔξεων τὴν ἐπιγινομένην ἡδονὴν ἢ λύπην τοῖς ἔργοις· ὁ μὲν γὰρ ἀπεχόμενος τῶν σωματικῶν ἡδονῶν καὶ αὐτῷ τοῦτω χαίρων σῶφρων, ὁ δ' ἀχθόμενος ἀκόλαστος, καὶ ὁ μὲν ὑπομένων τὰ δεινὰ καὶ χαίρων ἢ μὴ λυπούμενός γε ἀνδρεῖος, ὁ δὲ λυπούμενος δειλός. Περὶ ἡδονᾶς γὰρ καὶ λύπας ἐστὶν ἡ ἠθικὴ ἀρετὴ· διὰ μὲν γὰρ τὴν ἡδονὴν τὰ φαῦλα πράττομεν, διὰ δὲ τὴν λύπην τῶν καλῶν ἀπεχόμεθα. Διὸ δεῖ ἥχθαι πως εὐθὺς ἐκ νέων, ὥς ὁ Πλάτων φησὶν, ὥστε χαίρειν τε καὶ λυπεῖσθαι οἷς δεῖ· ἡ γὰρ ὀρθὴ παιδεία αὕτη ἐστίν.

Δεῖ δὲ μὴ μόνον οὕτως εἰπεῖν, ὅτι ἔξις, ἀλλὰ καὶ ποία τις. Ῥητέον οὖν ὅτι πᾶσα ἀρετὴ, οὔ ἂν ἡ ἀρετὴ, αὐτὸ τε εὖ ἔχον ἀποτελεῖ καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ εὖ ἀποδίδωσιν, οἷον ἡ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀρετὴ τὸν τε ὀφθαλμὸν σπουδαῖον ποιεῖ καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ· τῇ γὰρ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀρετῇ εὖ ὁρῶμεν. Ὅμοιως ἡ τοῦ ἵππου ἀρετὴ ἵππον τε σπουδαῖον ποιεῖ καὶ ἀγαθὸν δραμεῖν καὶ ἐνεγκεῖν τὸν ἐπιβάτην καὶ μέναι τοὺς πολεμίους. Εἰ δὴ τοῦτ' ἐπὶ πάντων οὕτως ἔχει, καὶ ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἀρετὴ εἴη ἂν ἡ ἔξις ἀφ' ἧς ἀγαθὸς ἄνθρωπος γίνεται καὶ ἀφ' ἧς εὖ τὸ ἑαυτοῦ ἔργον ἀποδώσει. Πῶς δὲ τοῦτ' ἔσται,... ὧδ' ἔσται φανερόν, ἐὰν θεωρήσωμεν ποία τις ἐστὶν ἡ φύσις αὐτῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να δώσετε σύντομες απαντήσεις στις επόμενες ερωτήσεις γράφοντας και τα αντίστοιχα χωρία του κειμένου.

1. Ποιο είναι το αποδεικτικό σημάδι διαμόρφωσης των ἔξεων;
2. Τι είναι ὁποῖος ἀπέχει ἀπὸ τις σωματικές ἡδονές χωρίς να το επιθυμεῖ;
3. Τι είναι ὁποῖος δεν δυσανασχετεῖ ὑπομένοντας δύσκολες καταστάσεις;
4. Σε τι εἶδους πράξεις ὡθεὶς ἡ ἡδονὴ καὶ ἀπὸ ποιες πράξεις ἀποτρέπει ἡ δυσἀρέσκεια;
5. Ποια εἶναι ἡ κατάλληλη ἀγωγή σύμφωνα με τὸν Πλάτωνα;

Μονάδες 10

B1. Ποια συναισθήματα βιώνουν αὐτοὶ που ἔχουν κατακτήσει ὡς ἔξιν τις ἠθικές ἀρετές καὶ ποια αὐτοὶ που δεν τις ἔχουν κατακτήσει ὡς ἔξιν; Να ἀναφερθεῖτε σε συγκεκριμένα παραδείγματα ἀπὸ τὸ κείμενο.

Μονάδες 10

B2. «Δεῖ δὲ μὴ μόνον ...τις ἐστὶν ἡ φύσις αὐτῆς.» Ποια κύρια στοιχεῖα διακρίνει ὁ Ἀριστοτέλης στὴν ἀρετὴ κάθε ὄντος καὶ τι προσφέρει ἡ ἀρετὴ στὸν ἄνθρωπο;

Μονάδες 10

B3. Να γράψετε γιὰ κάθεμια ἀπὸ τις παρακάτω τὴ λέξη Σωστό ἢ Λάθος:

1. Ὁ πατέρας τοῦ Ἀριστοτέλη ἦταν γιαντρός στὴν αὐλὴ τοῦ βασιλιά Φιλίππου τῆς Μακεδονίας.

2. Ο Πλάτωνας διέκρινε από την αρχή την οξύνοια του Αριστοτέλη.
3. Ο Αριστοτέλης αφιέρωσε έναν Παιάνα στην μνήμη του Μ. Αλεξάνδρου
4. Σε δήλωσή του ο Αριστοτέλης έκανε υπαινιγμό στην καταδίκη του Σωκράτη.
5. Στα Ηθικά Νικομάχεια η ενασχόληση του Αριστοτέλη αφορά την ηθική και την αγωγή.

Μονάδες 10

B4. α) Να δώσετε ένα ομόρριζο (απλό ή σύνθετο) στα νέα ελληνικά για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: ήδονήν, άνδρεϊος, νέων, ήχθαι, άποδώσει.

β) Να βρείτε στο κείμενο λέξεις, ετυμολογικά συγγενείς με τις παρακάτω: ενδεής, ουσία, οισοφάγος, δρόμος, βάθρο.

Μονάδες 10

B5. Λαμβάνοντας υπόψη σας το κείμενο αναφοράς και το ακόλουθο απόσπασμα να συγκρίνετε τις απόψεις του Αριστοτέλη και του Πλάτωνα για την σχέση ηδονής και παιδείας.

ΠΛΑΤΩΝ, ΝΟΜΟΙ

ΑΘΗΝΑΙΟΣ: Λέω, λοιπόν, ότι για τα παιδιά η πρώτη παιδική αίσθηση είναι η ηδονή και η λύπη, μέσα από τις οποίες και παράγονται πρώτα στην ψυχή η αρετή και η κακία, αυτές είναι, ενώ για τη φρόνηση και τις βέβαιες αληθινές γνώμες είναι ευτύχημα αν έρχονται σε κάποιον έστω και στα γεράματα· τέλειος λοιπόν είναι ο άνθρωπος που κατέχει αυτά και όλα τα αγαθά τα οποία περιέχονται σ' αυτά. Εννοώ, λοιπόν, παιδεία την αρετή που παράγεται πρώτα στα παιδιά· η ηδονή και η φιλία και η λύπη και το μίσος αν γεννιούνται σωστά μέσα σε ψυχές που δεν μπορούν ακόμα να διαθέτουν τη λογική ικανότητα και αν από τη στιγμή που αυτές προσέκτησαν τη λογική ικανότητα, συμφωνήσουν με τη λογική ότι σωστά έχουν αυτά καταστεί συνήθειες μέσα από τις τρέχουσες πρακτικές, η όλη τότε αυτή συμφωνία είναι αρετή, ενώ το μέρος της ψυχής το σχετικό με τις ηδονές και τις λύπες, ως προς το όποιο έχει κάποιος σωστά διαπαιδαγωγηθεί, έτσι ώστε να μισεί αυτά τα όποια είναι ανάγκη να μισεί ευθύς εξ αρχής μέχρι το τέλος της ζωής του και να αγαπά αυτά τα όποια είναι ανάγκη να αγαπά, αυτό το μέρος αν το διαχωρίζεις με τη λογική και το ονόμαζες παιδεία, κατά τη γνώμη μου, σωστά θα το ονόμαζες.

Πλάτων Νόμοι Β' τόμος (Βιβλία Β', Γ', Δ')

Κείμενο – Μετάφραση – Σχόλια

Η. Π. Νικολούδης.

Μονάδες 10

Αδίδακτο κείμενο:

Πλάτωνος, Ἰππίας ἐλάττων 372 B-C

Στον ισχυρισμό του Σωκράτη ως όποιος λόγω άγνοιας λέει ψέματα ακούσια είναι κατώτερος από κάποιον που έχει επίγνωση ότι λέει ψέματα, ο Ιππίας αντιδρά. Ακολουθεί ένα απόσπασμα από την απάντησή του.

Ὅρᾳς, ὦ Ἰππία, ὅτι ἐγὼ ἀληθῆ λέγω, λέγων ὥς λιπαρῆς εἰμι πρὸς τὰς ἐρωτήσεις τῶν σοφῶν; καὶ κινδυνεύω ἐν μόνον ἔχειν τοῦτο ἀγαθόν, τᾶλλα ἔχων πάνυ φαῦλα· τῶν μὲν γὰρ πραγμάτων ἢ ἔχει ἔσθλα, καὶ οὐκ οἶδ' ὅπῃ ἐστί. τεκμήριον δέ μοι τούτου ἱκανόν, ὅτι ἐπειδὴν συγγένωμαι τῶ ὑμῶν τῶν εὐδοκιμούντων ἐπὶ σοφίᾳ καὶ οἷς οἱ Ἕλληνες πάντες μάρτυρες εἰσι τῆς σοφίας, φαίνομαι οὐδὲν εἰδῶς· οὐδὲν γὰρ μοι δοκεῖ τῶν αὐτῶν καὶ ὑμῖν, ὥς ἔπος εἰπεῖν. καίτοι τί μεῖζον

ἀμαθίας τεκμήριον ἢ ἐπειδάν τις σοφοῖς ἀνδράσι διαφέρηται; ἔν δὲ τοῦτο θαυμάσιον ἔχω ἀγαθόν, ὃ με σώζει· οὐ γὰρ αἰσχύνομαι μανθάνων, ἀλλὰ πυνθάνομαι καὶ ἐρωτῶ καὶ χάριν πολλὴν ἔχω τῷ ἀποκρινομένῳ, καὶ οὐδένα πώποτε ἀπεστέρησα χάριτος. οὐ γὰρ πώποτε ἔξαρκος ἐγενόμην μαθὼν τι, ἐμαυτοῦ ποιούμενος τὸ μάθημα εἶναι ὡς εὖρημα· ἀλλ' ἐγκωμιάζω τὸν διδάξαντά με ὡς σοφὸν ὄντα, ἀποφαίνων ἃ ἔμαθον παρ' αὐτοῦ.

Λεξιλόγιο:

λιπαρής= επίμονος, φορτικός

διαφέρομαι= διαφωνώ, συγκρούομαι

ἔξαρκος γίγνομαι= αρνούμαι

Γ1. Να μεταφραστεί το απόσπασμα: «οὐ γὰρ αἰσχύνομαι μανθάνων... ἔμαθον παρ' αὐτοῦ.»

Μονάδες 10

Γ2. Ποιες αποτελούν τρανές αποδείξεις για τον Σωκράτη ότι βρίσκεται σε πλάνη και δεν γνωρίζει την αλήθεια για τα πράγματα;

Μονάδες 10

Γ3. α) Να τοποθετηθούν οι ακόλουθες λέξεις στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού: **ἀληθῆ, τὰς ἐρωτήσεις, τοῦτο, τῶν πραγμάτων, μάρτυρες.**

Μονάδες 5

Γ3. β) Να γραφεί το β' ενικό της οριστικής των ακόλουθων τύπων στο χρόνο και στη φωνή που βρίσκονται: **ἔοφθαμαι, συγγένωμαι, πυνθάνομαι, μαθεῖν, εἰδώς.**

Μονάδες 5

Γ4. α) Να αναγνωριστούν συντακτικά οι λέξεις: **εἰδώς, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ὡς ὄντα.**

Μονάδες 3

Γ4. β) **τὸν διδάξαντα**: Να αναλυθεῖ η μετοχή σε δευτερεύουσα πρόταση.

Μονάδες 3

Γ4. γ) Να μετατραπεί στον πλάγιο λόγο με όλους τους δυνατούς τρόπους η ακόλουθη περίοδος:

Ἐν δὲ τοῦτο θαυμάσιον ἔχω ἀγαθόν, ὃ με σώζει.

Σωκράτης εἶπεν ...

Μονάδες 4

Οδηγίες προς υποψηφίους

1. Στο τετράδιό σας να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να **απαντήσετε στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό.
5. Διάρκεια εξέτασης τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ